

UVODNA RIJEČ

U suradnji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požegi i Učiteljskoga fakulteta u Zagrebu, u Požegi je 5. i 6. svibnja 2016. godine održan znanstveni simpozij „Dječji književnici Zlatne doline“. Prvotna ideja ovoga znanstvenoga okupljanja bila je potaknuti istraživače dječje književnosti, ali jednako tako i druge znanstvenike, knjižničare i učitelje na istraživanja o piscima koji su svojim rođenjem ili stvaralaštvom bili vezani uz grad Požegu i njezinu okolicu. Jednako tako, željelo se osobito potaknuti učitelje, koji sudjeluju u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s djecom, na istraživanje recepcije dječje književnosti s osobitim naglaskom na zavičajne književnike, ali je cilj bio i prikupljanje i razmjena različitih ideja koje će pomoći u boljoj izgradnji čitalačkih kompetencija i što pozitivnijega stava prema čitanju kao jezičnoj djelatnosti.

U korpusu dječje književnosti nalazimo tek nekoliko književnika koji su svojim životom ili radom vezani uz Požeštinu, odnosno Zlatnu dolinu, te su svaki u svome vremenu dali obol povijesti dječje književnosti. Prva među autorima je Zlata Kolarić Kišur koja je veći dio svoga života provela u Požegi, a njezino sjećanje na djetinjstvo pretočeno je u roman „Moja Zlatna dolina“ koji se nalazi na popisu izborne lektire za učenike četvrtoga razreda osnovne škole. U svome romanu Zlata gotovo idealizira Zlatnu dolinu i svoje djetinjstvo u njoj te kroz vrlo tople rečenice donosi niz zanimljivih povijesnih detalja i podataka, kao i dobro geografsko tumačenje za one koji ovaj kraj nešto malo slabije poznaju. O ovom autobiografskom romanu sa stajališta teorije autobiografskoga pisanja u svom tekstu „Zlatna dolina kao metafora djetinjstva: autobiografski diskurs Zlate Kolarić-Kišur“ piše profesorica s Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, Odsjek u Čakovcu, **Andrijana Kos-Lajtmán** određujući ga *kao književnu metaforu jednoga djetinjstva i njegova specifičnog kronotopa*. O recepciji romana *Moja Zlatna dolina* među učenicima trećega i četvrtoga razreda u svom tekstu „Tragom prošlosti zavičaja i zavičajnika do recepcije autobiografskog djela *Moja Zlatna dolina*“ progovara učiteljica iz Osnovne škole Kaje Adžića (Pleternica) **Anka Kukuruzović** koja je kroz projekt o poznatim zavičajnicima učenicima približila ovaj roman te se kod učenika koji su sudjelovali u projektu i njegova recepcija pokazala uspješnijom. Jezično-stilsku analizu romana *Moja Zlatna dolina* napravile su profesorica **Lidija Cvičić** i **Katarina Aladrović Slovaček** s Učiteljskog fakulteta u Zagrebu koje su utvrdile kako je ovaj roman jezično i stilski primjeren učenicima četvrtoga razreda te ga zbog velikoga broja zanimljivih dijalektalnih riječi te zanimljivih toponima učitelji trebaju stavljati na popis lektire onim učenicima kojima bi on mogao biti blizak te zaključuju da učitelji trebaju dati više prostora zavičajnim književnicima u nastavi književnosti i lektire. O ostavštini Zlate Kolarić Kišur i njezinu dolasku u požešku Gradsku knjižnicu gdje se čuva u Zavičajnoj zbirci Possegana, u svom je

tekstu pod naslovom „Svijet dječje književnosti u ostavštini Zlate Kolarić Kišur“ pisala knjižničarka **Jasenska Bešlić** iz Gradske knjižnice i čitaonice u Požegi naglašavajući važnost njezine digitalizacije. **Gordana Čosić**, profesorica hrvatskoga jezika u Osnovnoj školi Dragutina Domjanića u Svetome Ivanu Zelini, istražila je recepciju dvaju zavičajnika – Zlate Kolarić Kišur i Dragutina Domjanića te koliko učenici u nastavi prihvaćaju bliske sadržaje iz neposredne životne okoline: poznate krajeve i jezik, ali i koliko zavičajni tekstovi nadahnjuju učenike u samostalnom stvaranju tekstova na lokalnom idiomu ili standardnome jeziku.

Josip Pavičić također je jedan je od hrvatskih dječjih književnika koji je rođenjem, ali i jednim dijelom svoga stvaralaštva vezan uz grad Požegu. U povijesti dječje književnosti prikazan je kao angažiran i tendenciozan jer propagira ljevičarske svjetonazore. U tom su ga kontekstu promatrali i autori profesori **Berislav Majhut i Sanja Lovrić Kralj** s Učiteljskoga fakulteta u Zagrebu u tekstu „Josip Pavičić i razvoj socrealističkoga romana“ želeći odrediti na koji način i do koje je mjere Pavičić implementirao socrealistički književni postupak u dječju književnost. Autorica **Ana Batinić** iz Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u svom se tekstu „Neljudska životinja u dječjoj prozi Josipa Pavičića“ pozabavila analizom svijeta prirode te osobito odnosom čovjeka i životinje u zbirkama kratkih proza za djecu socrealističkoga karaktera autora Josipa Pavičića.

Jedan od suvremenih dječjih književnika, Hrvoje Kovačević, svojim je rođenjem također vezan uz grad Požegu, što se može iščitati u toponimima koje odabire za neke svoje znanstveno-fantastične romane. Njegov roman „Tajna mačje šape“ na jezično-stilskoj razini u svome radu „Roman Hrvoja Kovačevića ‘Tajna mačje šape’ kao paradigmatki primjer lingvodidaktičkoga predloška u nastavi hrvatskoga jezika“ obradila je profesorica **Dunja Pavličević-Franić** s Učiteljskoga fakulteta u Zagrebu. Jezičnom analizom romana autorica je došla do zaključka kako će zbog svojih jezičnih i stilskih osobitosti pojedini ulomci ovoga romana poslužiti kao poticajno polazište za stvaralačku, zanimljivu i svrhovitu nastavu hrvatskoga jezika. Profesorice **Dubravka Težak i Marina Gabelica** također s Učiteljskoga fakulteta u Zagrebu u svome radu govore o sličnostima i razlikama akcijskih dječjih romana dvaju slavonskih autora – Hrvoja Kovačevića i Ante Gardaša. Osim stilskih razlika, autorice su usporedile njihove romane i s obzirom na generacijsku razliku.

Julije Kempf također je jedan od znamenitijih Požežana čije je putopise u svome radu „Učitelj i putovanje: odgojno-obrazovni kontekst putopisnih djela Julija Kempfa“ analizirala knjižničarka **Dijana Klarić** iz Gradske knjižnice i čitaonice u Požegi želeći u njima pronaći odgojno-obrazovne elemente. Također, autorica analizira i Kempfov privatnu knjižnicu kao izvorište stručne literature koja mu je služila kao poticaj za njegovo stvaralaštvo.

Profesorice **Iva Gruić, Jelena Vignjević i Vladimira Velički** s Učiteljskoga fakulteta u Zagrebu u svom su radu zanimljiva naslova „Učitelji(ce) u carstvu duše“ analizirale roman Jagode Truhelke „U carstvu duše“, nazivajući ga odgojnim epistolarnom u kojem se razmatraju različite životne vrijednosti, a koji im je potom poslužio za istraživanje aktualnosti tih stavova kod studenata Učiteljskoga fakulteta.

I na kraj ovoga zbornika uvršten je rad **Filipa Škiljana** pod naslovom: „Vjerski prijelazi s pravoslavlja na rimokatoličku vjeroispovijest između 1941. i 1945. na području kotara Požega“ u kojemu autor donosi statističke podatke na temelju istraživanja popisa iz Nadbiskupskog državnog arhiva. Autor u radu nađene podatke promišlja i problematizira.

Vjerujem da svi ovi prilozi donose zanimljive činjenice, ideje i promišljanja o književnicima koji su svojim životom ili radom bili vezani uz Zlatnu dolinu, kako još davno Rimljani nazvaše ovaj prekrasni pitoreskni kraj, a osobito o njihovim djelima, njihovoj interpretaciji i analizi na svim književnim i jezičnim razinama. Upravo zbog svoje zanimljivosti sigurna sam da će biti nadahnuće čitateljima i poticaj za neka nova istraživanja o književnim ostvarenjima i autorima, ali i kao poticaj za uvrštavanje zavičajnih književnika na zasluženo mjesto u odgojno-obrazovnome procesu kako bi učenici bili upoznati i s njihovim biografijama, postignućima, a osobito djelima. Neka to bude zadaća svih koji ovu knjigu uzmu u svoje ruke.

Doc. dr. sc. Katarina Aladrović-Slovaček